

Oponentský posudek bakalářské práce (Bakalářské studium humanity, FHS UK)

Petra Kučerová:
Sníst nebo pohladit? Konceptualizace zvířete v současné vesnici na příkladu obce Pálenice

Práce Petry Kučerové by mohla být dávana za příklad výborně zvládnuté bakalářské práce. Autorka se dokázala solidně na své téma teoreticky připravit, zdá se, že velmi dobře zvládla práci v terénu, sesbíraná data srozumitelně uspořádala a analyzovala. Výsledkem je pěkný a nápaditě sepsaný text. V posudku bych rád zdůraznil několik bodů, proč práci považuji za velmi zdařilou. Výtkami pak naplňuji roli oponenta, v celkovém vyznění textu však nemají zastínit kladný dojem z práce.

Téma výzkumného projektu vzniklo v rámci studentské terénní praxe v obci „Pálenice“ na jihu Slovenska. Autorka sama přiznává, že téma nepatří v antropologii zrovna k frekventovaným a že ji k němu přivedl celoživotní zájem o zvířata. O to více je třeba ocenit, jak si autorka (pravděpodobně s pomocí vedoucího práce) dokázala vytknout výzkumný cíl a předvést jeho místo a opodstatnění mezi relevantní teoretickou literaturou. Články Shanklin a Mullin ji přivedli nejen ke klasickým antropologickým textům Mary Douglas a Marvina Harrise, ale zároveň naznačily možné pole výzkumu. Kvalitní kompilace obou klasických textů vztažená k tématu práce naznačuje schopnost rešerše cizojazyčné literatury. Oceňuji-li získanou teoretickou kompetenci a předvedené zasazení tématu do celku antropologického bádání, upozorním i na několik dílčích nedostatků.

V reflexi textu E. Shanklin není předvedeno, v čem archeologické důkazy odporují teoriím o domestikaci „z rituálně/ekonomických důvodů“? (str. 7) Co tedy archeologické důkazy o domestikaci naznačují? U Harrise podle mě chybí vysvětlení, jak krávy sloužily pro hospodaření (když bylo tabu je jíst) (str. 11). A konečně se mi jeví nedostatečně objasněno, co se myslí rozlišením zvířata „dobrá k přemýšlení“ a „dobrá k jídlu“ (str. 7, 14), tedy odkaz na Lévi-Strausse. Závěr teoretických východisek pak možná mohl explicitně předvést návaznost empirické části.

Většinou poněkud suchopárné kapitoly věnované popisu lokality a metodologické reflexi dokázala autorka proměnit v pozoruhodné čtení. Při popisu lokality má stále na zřeteli své výzkumné téma, je stručná a věcná. Metodologická reflexe pak pro odborníka nechává možnost kontroly výzkumných postupů a odráží zvládnutí zvolené metody, pro laika pak umožňuje vhled do výzkumníkových „nesnází“, včetně dietetických. Cenné je především to, jak autorka dokázala internalizovat „poučky“ např. ohledně reaktivity a etiky výzkumu.

Vlastní zkušeností tak dokazuje (např. na úvahách ohledně intenzity dělání si poznámek při rozhovoru nebo faktu různých mocenských klik), jak uvědomění si určitých principů může mít vliv na získaná data. K metodologické části bych měl snad otázku jen k počtu informátorů. Autorka odůvodňuje malý počet informátorů, uvádí 30 lidí. V empirické části se mi však zdá, že cituje ještě užší počet lidí. Jsou pak takové výpovědi reprezentativní nebo jsou spíš výčtem výpovědí různých lidí?

Pátá kapitola, v níž autorka prezentuje výsledky svého výzkumu, se člení do devíti podkapitol podle základních významových kategorií, které je možné ve výpovědích informátorů rozlišit. Ačkoliv považuji tuto kategorizaci za zdařilou, protože umožňuje přehledně představit a uvažovat o významech, které obyvatelé Pálenice zvířatům přisuzují, její uvození první větou je trochu nešťastné. Zdá se mi, že by bylo patřičné, zřetelněji zde rozlišit emickou a etickou perspektivu. Jakkoliv pojmy a významy, které informátoři používají, jsou emické, kategorizace je dílem autorky.

Zvolené kategorie dovolují autorce ukázat jak podobu chovu zvířat v Pálenici (zvíře jako součást kolektivní paměti), tak významy spojované se zvířaty. Člověk si při četbě zpětně uvědomí, že se přes významy, které jsou zvířatům přisuzovány, zpětně dostává k lidem, kteří zde žijí a kteří některé věci vnímají odlišně než my. Námitka k této části souvisí s otázkou po vzorku. Zdá se mi, že by bylo užitečné uvádět u citovaných informátorů určité charakteristiky, třeba alespoň věk. Odhaduji, že sdělované významy jsou mnohdy specifické osobností informátora.

Práci rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 30. srpna 2010

Mgr. Ondřej Skripnik Ph.D.